

Parlamentaarased uudised

PIRET VIJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2016. aasta aprillist oktoobri alguseni. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

ALBAANIA. Aprillis boikoteeris opositsiooniline Demokraatlik Partei nädal aega parlamendi istungeid, sest parlament peatas kümneks päevaks ekspeaminister Sali Berisha volitused. Endine valitsusjuht kutsus parlamendi sõnavõtus rahvast relvastuma, sest valitsus ei suutvat rahvast kaitsta. Berisha süüdistas valitsust sidemetes kuritegelike jõukudega ning sõnas, et riigis ei tagata avalikku korda ega julgeolekut. Samuti kutsus Berisha vastu võtma seadust, mis lubaks kodanikel relva kanda. Relva omamine on Albaanias ebaseaduslik ning rikkujaid ootab kuni kümneaastane vangistus.

Balkan Insight, 22.04.2016, „Albania ex-PM slated for making call to arms”. – <https://goo.gl/A7oEni>

AP-BNS, 25.04.2016, „Albaania demokraadid boikotivad parlamenti”.

Juulis kiitis parlament üksmeelselt 140 poolthäälega heaks kohtureformi paketi, millega muudeti ka riigi põhiseadust.

Valitsevad sotsialistid vajasis opositsiooni toetust, selle tagamiseks veensid USA ja ELi suursaadikud opositsiooni eelneval päeval kuus tundi. Opositsioon ei soovinud anda väliseksperidele õigussüsteemi kõrgete ametnike valiku õigust. Euroopa Liidu ja USA asjatundjate abil ette valmistatud reformi läbiviimist peab EL määravaks liitumiskõneluste alustamisel Albaaniaga. Augustis võeti 88 poolthäälega vastu üks reformi rakendamiseks vajalikest seadusemuudatustest, millega viidi sisse kohtunike ja prokuröride tausta kontrollimise kohustus. Opositsiooni sõnul nende muudatusettepanekuid ei arvestatud ning nad nimetasid seda seadusemuudatust nõiajahi seadustamiseks.

Balkan Insight, 13.07.2016, „Albanian Democrats reject US-backed judicial reform”. – <https://goo.gl/wKsfPK>

Balkan Insight, 22.07.2016, „Albania MPs finally adopt judicial reform”. – <https://goo.gl/l4RxWf>

Balkan Insight, 31.08.2016, „Albania MPs back vetting judges and prosecutors”. – <https://goo.gl/EMk6Gp>

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. Juunis, pärast Orlando ööklubis toimunud massimõrva, korraldasid demokraadid 24tunnise protesti, säärast kodukorra reeglite eiramist pole Esindajatekojas juba aastakümneid toimunud. Demokraadid istusid istungitesaali põrandale, kui spiiker Paul Ryan ei pannud hääletusele kaht demokraatide algatatud eelnõud (neist üks nõudis tulirelva ostmise taustakontrolli karmistamist ning teine relvaostu keeldu isikutele, kes on valitsuse jälgimismekirjas või saanud lennukeelu). Protesti kõrghetkel istus saali põrandal

168 Esindajatekoja demokraati 188-st ja 34 senaatorit 44-st. Viisteist tundi pärast meelevalduse algust peatas Ryan alamkoja töö ning vabariiklased lahkusid, osa protestijatest aga veetis öö saalis. Meelevalduse käigus pidasid demokraadid kõnesid, milles rõhutasid vajadust USAs vohavat relvavägivalda ohjeldada.

BBC News, 23.06.2016, „Gun-control protest sparks chaotic scenes in US Congress”. – <https://goo.gl/3Ewyl6>

AFP-BNS, 24.06.2016, „USA demokraadid pidasid relva-piirangute toetuseks istumisprotesti”.

Esimest korda tema ametiaja vältel tühistas Kongress president Barack Obama veto, kokku on Obama vetostanud 12 eelnõu. Septembris pani president veto Kongressis vastu võetud seadusele, mis lubab 2001. aasta 11. septembri terrorirünnaku ohvritel ja nende pereliikmetel kohtusse kaevata välisriikide valitsusi, keda kahtlustatakse USA pinnal terrorirünnakute toetamises. Seaduse vastu tegi lobitööd näiteks Saudi Araabia, kust olid pärit 15 rünnaku sooritanud lennukaaperdajat 19-st. Obama valitsus hoiatas, et kui USA kodanikud annavad Saudi Araabia kohtu alla, siis võivad teised riigid omakorda seadustada USA diplomaatide ja teenistujate kohtu alla andmise ning rõhutas, et seadus kahjustab USA riiklikke huve. Septembri lõpus hääletasid 97 senaatorit veto tühistamise poolt, vastu oli ainult Senati demokraatide juht Harry Reid. Järgnes hääletus Esindajatekojas, kus 348 liiget oli veto tühistamise poolt ja 77 vastu.

AFP-AP-BNS, 09.09.2016, „USA alamkoja läbis välisriikide kohtusse andmist võimaldav eelnõu”;

Jurist, 24.09.2016, „Obama vetoes 9/11 bill allowing suit against Saudi Arabia”. – <https://goo.gl/M9aaek>

Reuters, 24.09.2016, „Congress rejects Obama veto, Saudi September 11 bill becomes law”. – <https://goo.gl/gnnDdY>

ARGENTINA. Mais pani president Mauricio Macri veto Kongressis vastu võetud seadusele, mis oleks võimaldanud vallandatud töötajatel taotleda tööle ennistamist või kahekordset kompensatsiooni järgneva kuue kuu jooksul ning oleks seega tõkestanud riigipea

töökohtade koondamise kava. Macri sõnul on tema meetmed vajalikud riigi majanduse tugevdamiseks keskpikas perspektiivis ning Kongressi eelnõu pidurdaks tööhõivet ning tooks kaasa vaesuse kasvu. Ametiühingute väitel on Macri ametiajal kaotanud töökoha juba üle 100 000 inimese. Eelnõu sai Saadikutekojas 147 poolthäält, presidendi veto tühistamiseks oleks aga vaja 172 häält, mida ilmselt kokku ei saada.

AFP-BNS, 20.05.2016, „Argentina president vetostas töökohtade kaotamise vastase seaduse”;

Buenos Aires Herald, 21.05.2016, „Macri vetoes ‘anti-layoffs’ law”. – <https://goo.gl/FPVSOV>

ARMEENIA. Juunis ratifitseeris parlament Venemaa-Armeenia ühise õhukaitseüsteemi loomise lepingu. Selle poolt hääletas 102 parlamendiliiget, vastu oli kaheksa. Kaitseminister Seiran Oganjani sõnul võimaldab ühine õhukaitseüsteem Armeenial kasutada neljanda põlvkonna hävitajaid, samuti S-300 raketisüsteeme ning ta rõhutas, et süsteemi Armeenia osa juhib Armeenia õhutõrje ja õhujõudude juhatus.

Interfax-BNS, 30.06.2016, „Armeenia parlament kiitis heaks Venemaaga ühise õhutõrje loomise”;

PanArmenian Network, 30.06.2016, „Armenian parliament ratifies air defense system deal with Russia”. – <https://goo.gl/8trQVP>

AUSTRALIA. Juulis toimusid ennetähtaegsed parlamendivalimised. Konservatiivist peaminister Malcolm Turnbull ähvardas aprillis taotleda parlamendi mõlema koja laialisaatmist, kui Senat ei toeta valitsuse eelnõu, millega sooviti taasluua ehitusvaldkonna järelevalvet teostav komisjon. Kuigi Malcolm Turnbull võitis nabi enamuse ja jäi võimule, vähenes ta ülekaal alamkojas ühele saadikule. Liberaalse Partei koalitsioon sai 150kohalises Esindajatekojas 76 ja Tööpartei 69 kohta. Senati 76 kohast läks valitsuskoalitsiooni esindajatele 30, opositsiooniline Tööpartei sai 26 ning Austraalia Rohelised 9 kohta.

AP-AFP-BNS, 04.08.2016, „Austraalias selgus saadiku-kohtade jaotus ülemkojas“;

Australian Electoral Commission, 08.08.2016, „House of Representatives – final results“. – <https://goo.gl/6vVbtv>

Inter-Parliamentary Union, „Australia“. – <https://goo.gl/A2sChk>

AUSTRIA. Aprillis võttis parlament 98 poolthäälega vastu ühe Euroopa rangematest asüüliseadustest, mis lubab suurema osa varjupaigataotlustest tagasi lükata. Vastuhääli anti 67. Tuliseid vaidlusi tekitanud seadus annab rändekriisi korral valitsusele õiguse kuulutada välja eriolukord, kui migrantide arvu ootamatu kasv peaks ohustama riigi julgeolekut ja saata kohe piiril tagasi suurem osa varjupaigataotlejast, ka näiteks Süüria sõjapõgenikud. 2015. aastal saadi 90 000 varjupaigataotlust, sellega oli Austria teisel kohal taotlejate arvult ühe elaniku kohta.

AFP-BNS, 27.04.2016, „Austria parlament võttis vastu range asüüliseaduse“;

Deutsche Welle, 27.04.2016, „Austria passes tougher asylum law to restrict refugees“. – <https://goo.gl/hyekbA>

BRASILIA. Aprillis hääletas Kongressi alamkoda president Dilma Rousseffi tagandamise poolt, tema ametivolitused peatati mais. Rousseff ja ta toetajad nimetasid toimunut riigipöördeks. Augustis mõistis Senat 61 poolt- ja 20 vastuhäälega Rousseffi süüdi eelarvega manipuleerimises ja tagandas ta ametist. Presidendiks vannutati Michel Temer. Rousseff esitas ülemkohtule tagandamis-hääletuse tulemuse tühistamise hagi. Presidendi tagandamise taustal on märkimisväärne, et umbes 60 protsenti Kongressi 594 liikmest seisab ise silmitsi korrupsiooni- või muude süüdistustega. Presidendi tagandamise tõttu kutsus Venezuela tagasi oma suursaadiku ja külmutas suhted naaberriigiga.

The New York Times, 14.04.2016, „Dilma Rousseff targeted in Brazil by lawmakers facing scandals of their own“. – <https://goo.gl/bvnqis>

AFP-BNS, 01.09.2016, „Rousseff esitas tagandamisotsuse kohta ülemkohtule hagi“;

AFP-BNS, 01.09.2016, „Venezuela külmutas presidendi tagandamisega seoses suhted Brasiiliaga“.

Septembris jättis alamkoda seadusandja kohast ilma endise spiiikri Eduardo Cunha, kes juhtis president Dilma Rousseffi tagandamiskampaaniat. Cunha tagandamist toetas 450 saadikut, vastu oli 10. Cunha tegevuse parlamendi spiiikrina peatas ülemkohus juba mais, kiirustades hirmust, et Rousseffi tagandamisega oleks Cunha võinud sattuda presidendi asendaja rolli. Cunhat süüdistatakse seotuses riikliku naftafirma Petrobras ulatusliku korrupsiooniskandaaliga ning valetamises oma salajaste pangakontode kohta Šveitsis ja USAs.

AFP-AP-BNS, 13.09.2016, „Brasiilia parlament tagandas endise spiiikri seadusandja kohalt“.

BULGAARIA. Aprillis muutis Rahvussamblee valimisseadust. Ebaopulaarsete muudatuste vastuvõtmisele järgnes protestiaktatsioon, mille käigus loobiti parlamendihoonet munadega ja nõuti parlamendiliikmete tagasiastumist. President pani seadusele veto, mille Rahvussamblee mais tühistas. Valimine muudeti kohustuslikuks, sätestati, et välismaal ei avata valimisjaoskondi väljaspool saatkondi, pahameelt põhjustas näiteks ka otsus mitte luua uut ringkonda kahe miljoni välismaal elava bulgaarlase jaoks, kes investeerivad riigi majandusse rohkem kui teised välismaised investorid. Enneaegseks peetakse eelolevatel presidendivalimistel eksperimendi korras elektroonilise hääletamise võimaldamist. Väliseksperdid pidasid küsitavaks valimisseaduse muutmist vaid viis kuud enne sügisei presidendivalimisi, millega samal ajal viiakse läbi referendum valimisseaduse täiendavaks muutmiseks, parlamendiliikmete arvu vähendamiseks jne.

Novinite, 08.04.2016, „Six-point referendum on political system to be held in Bulgaria“. – <https://goo.gl/0SKAzR>

Balkan Insight, 26.04.2016, „Bulgarians protest over new voting rules“. – <https://goo.gl/9KVxZ0>

Balkan Insight, 27.04.2016, „Bulgarian president urged to veto voting changes“. – <https://goo.gl/kvkwnx>

Българската национална телевизия, 18.05.2016, „Bulgaria's parliament overturned the presidential veto on changes to the electoral code“. – <https://goo.gl/ISnnFj>

Rahvusassamblee võttis vastu nn burka keelustamise seaduse. Seaduse järgi on keelatud kanda avalikus kohas riietuseset, mis katab osaliselt või täielikult näo, pidades eelkõige silmas burkat või *niqabi*. Keeld ei laiene tervislikel põhjustel või sportimisel kantavatele näokatetele. Keelu rikkujat ähvardab 200 leevi (103 euro) suurune rahaträhv, korduva eksimuse puhul tõuseb trahvisumma 1500 leevini. Nägu katvad moslemirüüd on keelatud teisteski Euroopa riikides. Rahvuslaste algatatud seaduse vastu oli Türgi vähemust esindav Bulgaaria Vabaduse ja Õiguse Partei (DPS).

Balkan Insight, 16.06.2016, „Bulgaria MPs back nationwide burqa ban”. – <https://goo.gl/J2HxLH>

Politico, 30.09.2016, „Bulgaria bans burqa, face veil”. – <https://goo.gl/pxjnMW>

EGIPTUS. Parlament karmistas naiste ümberlõikamise eest mõistetavaid karistusi. 2008. aastal kehtestatud vangistuse ülempiir ümberlõikamise teostajaile tõsteti kahelt aastalt seitsmele, tüdruku/naise sellele protseduurile saatjale võib edaspidi määrata kuni kolmeaastase karistuse. Ajendiks sai 17aastase tüdruku surm lõikuse komplikatsioonide tõttu. Rohkem kui üheksa kümnest Egiptuse tüdrukust/naisest vanuses 15–49 aastat on ümber lõigatud. Alates 2008. aastast on tüdrukute ümberlõikamine vähenenud, samas, kuigi 80 protsenti lõikustest sooritavad meditsiinivõõrad, pole meedikuid vastutusele võetud.

Reuters, 29.08.2016, „Egypt seeks tougher punishment for female genital mutilation”. – <https://goo.gl/N1HTYX>

Reuters, 28.09.2016, „Egypt approves tougher jail terms for FGM”. – <https://goo.gl/LtffDG>

GRUUSIA. Mais võttis parlament ühehäälselt vastu maksukoodeksi muudatused. 2017. aastast hakkab kehtima uus äriühingute tulumaksusüsteem, nn Eesti mudel, mille järgi maksustatakse vaid kasumi jaotamist 15protsendilise maksuga. Gruusiast saab maailmas peale Eesti teine riik, kes sarnase mudeli

kasutusele võtab. Finantssektor läheb uuele tulumaksusüsteemile üle väikese viivitusega, pangad ja kindlustusseltsid liituvad sellega aastal 2019. Muudatustega sätestati veel näiteks ligi 100 000 maksu- maksja maksuvõlgade kustutamine jm.

Civil Georgia, 14.05.2016, „Parliament adopts corporate income tax reform bill”. – <https://goo.gl/J19Qbh>

BNS, 16.05.2016, „Gruusia hakkab 2017. aastast maksutama vaid firmade kasumi jaotamist”;

The Library of Congress: Global Legal Monitor, 02.09.2016, „Georgia: new legislation simplifies Tax Code”. – <https://goo.gl/eguVmJ>

Mais võttis parlament 81 poolthäälega vastu seaduse, millega muuhulgas muudeti Konstitutsioonikohtu otsuste langetamiseks nõutava kvoorumiga suurust, nõuti, et üheksaliikmeline kohus peaks edaspidi langetama otsuseid kahekolmandikulise enamusega senise lihthäälteenamuse asemel. Partei Gruusia Unistus – Demokraatlik Gruusia fraktsioon kiirustas seaduse vastuvõtmisega, kolmas lugemine toimus erakorraliselt laupäeval, vaid päev pärast teist lugemist. Opositsioon nimetas muudatusi kättemaksuks, sest Konstitutsioonikohus on viimastel kuudel langetanud mitu valitsusele mittemeelepärast otsust. Euroopa Nõukogu Veneetsia Komisjon kritiseeris mitut seaduse sätet ning president Giorgi Margvelašvili vetostas selle. Juunis võttis parlament seaduse muudetud kujul vastu, kompromissina muudeti ka kahekolmandikulise enamuse nõuet, seda läheb vaja vaid teatud juhtudel.

Civil Georgia, 14.05.2016, „Controversial bill on Constitutional Court adopted in final reading”. – <https://goo.gl/taSpnL>

Civil Georgia, 03.06.2016, „Revised Constitutional Court Bill adopted, but controversy remains”. – <https://goo.gl/OqC6Ka>

HIINA. Rahvakongress võttis vastu seaduse, mis kehtestas reeglid riigis tegutsevatele välismaa vabaühendustele ning sätestas heategevusorganisatsioonide, äri- ja teadusühenduste kohustuse oma tegevusest võimudele aru anda; neil keelati Hiinast liikmeid värvata ning poliitika

või religiooni vallas tegutseda. Politsei sai õiguse ühenduse tegevus peatada kahtluse korral, et see ohustab riigi julgeolekut. Heategevusorganisatsioonid ja välisriikide valitsused väljendasid kartust, et seadus piirab vabauhenduste tegevust Hiinas.

AFP-BNS, 28.04.2016, „Hiina võttis vastu välismaiste vabauhenduste kontrolli seaduse“;

The Guardian, 28.04.2016, „China passes law imposing security controls on foreign NGOs“. – <https://goo.gl/htHfDI>

HISPAANIA. Hispaania on valitsuskriisis alates eelmise aasta üldvalimistest, mille järel valitsust moodustada ei õnnestunud. Seetõttu korraldati juunis erakorralised valimised, mille võitis valitsev Rahvapartei, kuid parlamendienamust ei õnnestunud parempoolsetel saada. Senatis said nad 130 kohta, 350-liikmelises alamkojas on neil nüüd 137, enne 123 kohta. Sotsialistid jäid endiselt teisele kohale 85 mandaadiga alamkojas (enne 90). Senatis on neil 43 kohta. Vasakäärmusliku Podemose juhitud valimisliit sai alamkojas 71 ja liberaalne Ciudadanos 32 kohta. Valimisaktiivsus oli 69,8 protsenti. Augusti lõpus ja septembri algul lükkas parlament kahel korral 180 vastu- ja 170 poolthäälega tagasi peaministri kohusetäitja Mariano Rajoy valitsuse moodustamise katse, suurendades võimalust, et riigis korraldatakse aasta jooksul kolmandat korda üldvalimised.

AFP-BNS, 26.04.2016, „Hispaania kuningas algatas erakorralised valimised“;

AFP-BNS, 27.06.2016, „Hispaania sotsialistid keelduvad endiselt Rajoy valitsust toetamast“;

AFP-BNS, 02.09.2016, „Rajoy ei saanud Hispaania parlamendilt taas valitsemisvolitusi“;

Inter-Parliamentary Union, „Spain“. – <https://goo.gl/lbEFHp>

HORVAATIA. Juunis, pärast peaminister Tihomir Oreškovičile umbusalduse avaldamist, pooldas 137 seadusandjat parlamendi laialisaatmist. Peaministri umbusaldamine korraldati Horvaatia Demokraatliku Liidu (HDZi) algatusel. Valitsus langes vaid viis kuud pärast

võimuletulekut. Novembrikuiste valimiste järel tekkinud koalitsioon lõhenes HDZi ja selle partneri Mosti erimeelsuste tõttu, viimase tõe andis HDZi juhi Tomislav Karamarko süüdistamine huvide konfliktis seoses tema abikaasa ja Ungari naftafirma MOL lobisti ärikokkuleppega. Septembris toimunud ennetähtaegsetel valimistel võitis uue liidri saanud HDZi valimisliit 151 kohalises parlamendis 61 kohta (novembris 59) ja Sotsiaaldemokraatliku Partei juhitud valimisliit 54 kohta (novembris 56). Kolmandaks tuli Most 13 kohaga. Endiselt ei õnnestunud ühelgi poliitilisel jõul enamust saada. Valimisaktiivsus oli 52,6 protsenti.

Government of the Republic of Croatia, 16.06.2016, „Parliament opens discussion on Prime Minister Orskovic impeachment“. – <https://goo.gl/cAv03A>

AFP-BNS, 20.06.2016, „Horvaatia parlament saatis end laiali“;

AFP-AP-BNS, 12.09.2016, „Horvaatia parlamendivalimised võitsid konservatiivid“;

Inter-Parliamentary Union, „Croatia“. – <https://goo.gl/eto2MT>

IIRIMAA. Septembris toetas parlamendi alamkoda 93 poolt- ja 36 vastuhäälega valitsuse seisukohta, et Iirimaa peab kohtus vaidlustama Euroopa Komisjoni otsuse ebaseadusliku riigiabi andmise kohta ettevõttele Apple, mille kohaselt Apple on kohustatud tagasiulatavalt maksma Iirimaa 2003.–2014. aastal maksmata jäänud maksud, hinnanguliselt 13 miljardit eurot, lisaks intressid. Iirimaa on riiki meelitanud välisfirmade investeeringuid maksusoodustustega, mida Euroopa Komisjon tõlgendab ebaseadusliku riigiabina. Diskussiooni põhjustanud otsuse toetajad leiavad, et suurkorporatsioonid väldivad maksude maksmist, vastased kardavad, et tagasimakse peletab riigist hargmaised ettevõtted, mis loovad palju töökohti. Iirimaa kaebas otsuse edasi.

The Guardian, 30.08.2016, „The Apple tax ruling – what this means for Ireland, tax and multinationals“. – <https://goo.gl/eOXM5P>

STT-BNS, 08.09.2016, „Iiri parlament toetas EL-i Apple'i trahviotsuse vaidlustamist“.

IISRAEL. Knesset võttis 57 poolthäälega (vastuhääli 48) vastu seaduse, mis kohustab vabaihendusi, mille sissetulekust üle poole tuleb välisriikide valitsustelt, sellest võime ja avalikkust teavitama. Kriitikute sõnul on seadus suunatud palestiinlaste õiguste eest võitlevate vasakpoolsete vabaihenduse vastu. Parempoolsed vabaihendused, mis toetavad Iisraeli okupatsiooni Läänekaldal, toetuvad reeglina eraannetustele, mida seadus ei hõlma. Peaminister Benjamin Netanyahu sõnul on seaduse eesmärk vältida välisriikide varjatud sekkumist Iisraeli siseasjadesse.

AFP-BNS, 12.07.2016, „Iisrael kiitis heaks vabaihenduste rahastamist puudutava seaduse“;

The Knesset, 12.07.2016, „Knesset passes NGO transparency law“. – <https://goo.gl/CCmJC4>

Knesset võttis 62 poolthäälega vastu seaduse, mis lubab edaspidi parlamendikohast ilma jätta rassismi õhutamises või Iisraeli riigi vastase relvastatud võitluse toetamises süüdistatud seadusandjad. Vastuhääli anti 45. Parlamendiliikme väljaheitmist peab 120kohalises Knessetis toetama vähemalt 90 seadusandjat. Kriitikute sõnul on seadus suunatud opositsiooniliste araablastest saadikute vastu. Seaduseelnõu esitati pärast seda, kui kolm araablastest saadikut külastas riigi vägede poolt tapetud palestiinlaste sugulasi, et arutada surnukehade peredele tagastamist.

AFP-BNS, 20.07.2016, „Iisraeli Knesset võib nüüdsest rassismi õhutanud saadikud välja heita“;

The Knesset, 20.07.2016, „Knesset passes “Dismissal Law” allowing it to oust a sitting legislator“. – <https://goo.gl/OqSMur>

Augustis võttis Knesset 32 poolthäälega vastu seaduse, mis lubab alla 14aastasi alaealisi raskete kuritegude, näiteks mõrva või mõrvakatse eest vangimõista. Vastuhääli anti 16. Otsuse ajendiks on palestiinlaste rünnakud, mille sooritajateks on sageli lapsed ja noorukid.

AFP-BNS, 03.08.2016, „Iisraeli parlament toetas 12-aastaste terrorismi eest vangimõistmist“;

The Knesset, 03.08.2016, „Knesset gives final approval to bill allowing imprisonment of terrorists under the age of 14“. – <https://goo.gl/ZPt2Xb>

INDIA. Augustis muutis parlament viimase 25 aasta suurima maksureformi heakskiitmiseks põhiseadust. Nn kaupade ja teenuste maksustamise seaduse eelnõu kohaselt on esimest korda kavas luua üleriigiline siseturg, kehtestada üleriigiline käibemaks ja kaotada praegune käibemaksusüsteem, mis koosneb maksudest, tollilõivudest ja tasudest, mida tuleb maksta nii riigile kui ka suure autonoomiaga osariikidele. Põhiseaduse muutmiseks vajas eelnõu ka rohkem kui poolte osariikide seadusandlike kogude heakskiitu, septembris allkirjastas seaduse president. Majanduskasvu suurendav reform peaks käivituma 2017. aasta aprillist.

BNS, 05.08.2016, „India teeb 70 aasta suurima maksureformi“;

The Indian Express, 05.08.2016, „Goods and Services Tax (GST) Bill, explained“. – <https://goo.gl/QXxcHH>

The Gazette of India, „The Constitution (One Hundred and First Amendment) Act, 2016“. – <https://goo.gl/3TiiKS>

IRAAK. Iraak sattus poliitilise kriisi seoses peaminister Haider al-Abadi katsetega asendada parteilised ministrid spetsialistidega, kuid uue valitsuse nimekirja hääletamine kukkus parlamendis korduvalt läbi. Aprillis toimus parlamendis saadikute istumisstreik, protestijad nõudsid peaministri ja riigi juhtkonna tagasiastumist. Samal ajal peetud istungil hääletati spiikri ning tema asetäitjate tagandamise poolt, mida spiiker Salim al-Juburi nimetas põhiseadusevastaseks ning väitis, et 165 saadiku suurust kvoorumit polnud kohal. Seiskunud reformide tõttu toimusid meeleavaldused, protestijad rüüstasid ka parlamendihoonet. Kuu lõpul õnnestus siiski mitu ministrit ametisse nimetada.

AFP-BNS, 14.04.2016, „Iraagi parlament hääletas spiikri tagandamise poolt“;

AFP-BNS, 26.04.2016, „Tuhanded Sadri toetajad nõuavad Bagdadis reforme“;

AP-BNS, 26.04.2016, „Iraagi parlament kiitis heaks ümberkorraldused valitsuses“;

ERR Uudised, 30.04.2016, „Iraagis tungisid protestijad parlamendihoonesse“. – <https://goo.gl/2M2pbc>

Augustis süüdistasid kaitseminister Khalid al-Obeidi ja mitu parlamendiliiget üksteist vastastikku korruptsioonis ja väljapressimises. Istung tuli puhkenud sõnasõja tõttu katkestada. Peaminister Haider al-Abadi andis seejärel korralduse väiteid uurida ning väljastas mitmele seadusandjale reisi keelu. Parlament kiitis heaks spiiikrilt saadikupuutumatusete võtmise, et tema vastu esitatud korruptsiooni süüdistusi saaks uurida, süüdistustest loobuti aga kiiresti. Paar nädalat hiljem avaldas parlament kaitseminister Khalid al-Obeidile 142 poolthäälega umbusaldust.

AP-BNS, 02.08.2016, „Iraagi peaminister väljastas reisi keelu mitmele parlamendiliikmele“;

AP-BNS, 09.08.2016, „Iraagi parlament võttis spiiikrilt saadikupuutumatusete“;

Stratfor, 09.08.2016, „Iraq: judicial authority drops case against parliamentary speaker“. – <https://goo.gl/md9l8x>

AP News, 25.08.2016, „Iraqi defense minister gets no-confidence vote“. – <https://goo.gl/7BaC5h>

IRAAN. Aprillis toimunud parlamendivalimiste teises voorus saatis edu president Hassan Rouhani liitlastest reformiste ja mõõdukaid, Rouhani-meelne Lootuse Nimekiri võitis üle poole saadaval olnud 68 parlamendikohast. Reformistid ja mõõdukad olid edukaimad ka veebruaris toimunud esimeses voorus. Valimised korraldati 55 valimisringkonnas. Pealinnas Teheranis hääletust ei toimunud, kuna Lootuse Nimekiri võitis esimeses voorus kõik 30 pealinna saadikukohta. Kokku said reformistid 290 kohalises parlamendis 122 ja konservatiivid 84 kohta, ülejäänud võitsid sõltumatud kandidaadid. Parlamenti valiti 17 naist.

AP-BNS, 01.05.2016, „Rouhani tervitas reformistide ja mõõdukate edu parlamendivalimistel“;

MEHR News Agency, 01.05.2016, „Final results of runoff elections“ – <https://goo.gl/qaxCTQ>

Mais kiitis parlament 174 poolt- ja 7 vastuhäälega heaks seaduse, mis kohustab valitsust nõudma USA-lt 63 aastat väldanud vaenuliku tegevuse ja kuritegude eest hüvitist. Seaduses viidatakse näiteks USA põhjustatud kahjule 1953. aasta

Mohammad Mossadegh' vastase riigipöörde ja 1980.–1988. aasta Iraani-Iraagi sõja ajal. Ametist lahkuv parlamendi koosseis, kus ülekaalus olid konservatiivid, vastas nii USA ülemkohtu aprillikuisele otsusele, mille kohaselt Iraani keskpanga külmutatud varadest tuleb ligi kaks miljardit dollarit maksta 1983. aastal Iraani korraldatud terrorirünnakutes ellujäänutele ja ohvrite omastele.

AFP-BNS, 17.05.2016, „Iraani parlament soovib USA-lt „vaenuliku tegevuse“ eest hüvitist“;

AP, 17.05.2016, „Iran's parliament passes bill on demands for US compensation“. – <https://goo.gl/GzSY17>

ISLAND. Aprillis kiitis parlament heaks riigi esimese julgeolekustrateegia. Selle poolt anti 42 häält. Vastuhääli ei antud. Riiklik julgeolekustrateegia hõlmab välispoliitikat, kaitsepoliitikat ja üldist turvalisust. Seadusega nähti ette riikliku julgeolekunõukogu loomine, vastav seadus võeti 44 poolthäälega vastu septembri alguses. Riikliku julgeolekunõukogu ülesandeks on jälgida strateegia elluviimist ning tõstatada ühiskonnas antud valdkonna küsimusi.

Iceland Review, 14.04.2016, „Iceland gets new national security policy“. – <https://goo.gl/nlCzCL>

Iceland Review, 02.09.2016, „National Security Council established“. – <https://goo.gl/Q5yTRK>

ITAALIA. Mais seadustas Itaalia parlament samasooliste tsiviilpartnerluse. Alamkojas sai seadus 372 poolt- ja 51 vastuhäält, Senat kiitis selle heaks juba veebruaris. Arvamusküsitluste alusel on katoliiklikus riigis enamik elanikke samasooliste abielu vastu, tsiviilpartnerluse suhtes on häälestatus positiivsem. Samasoolisele paarile laiendatakse näiteks õigus pärida oma partneri pensioni, kuid nad ei saa lapsendada oma partneri bioloogilisi lapsi.

AFP-BNS, 11.05.2016, „Itaalia parlament andis rohelise tee samasooliste tsiviilpartnerlusele“;

The Economist, 12.05.2016, „Italy approves same-sex civil unions“. – <https://goo.gl/cVjv9t>

JAAPAN. Juulis valiti ümber pool 242kohalisest ülemkojast. Peaminister Shinzo Abe Liberaaldemokraatlik Partei ja koalitsioonipartner Komeito said kaalul olnutest 70 kohta, peamine opositsiooni-partei Demokraatlik Partei sai 60 kohta. Abe on korduvalt avaldanud soovi muuta patsifistlikku põhiseadust, selleks tal läheb nii alam- kui ka ülemkojas vaja kahekolmandikulist enamust, mille praegused valimised tagasid. Kuid kõik põhiseadusemuudatused, mille parlamendi mõlemad kojad kahekolmandikulise enamusega vastu võtavad, peavad saama rahva heakskiidu ka referendumil.

AFP-BNS, 10.07.2016, „Abe kuulutas võitu Jaapani ülemkoja valimistel“;

Inter-Parliamentary Union, „Japan“. – <https://goo.gl/ulu002>

KANADA. Juunis kiitsid parlamendi mõlemad kojad heaks seaduse, millega legaliseeriti aktiivne eutanaasia. Lõpphääletusel Senatis sai seadus 44 poolt- ja 28 vastuhäält. Vaidlusi tekitas eutanaasia võimaldamine kanadalastele, kes põevad rasket haigust, kuid pole otseselt suremas. Senat pooldas muudatust, kuid kuna alamkoda seda ei toetanud, siis seadusesse sellist paragrahvi ei lisatud. Seaduse vastuvõtmise ajendiks oli ülemkohtu eelmise aasta otsus 1993. aastast kehtinud eutanaasiakeeld tühistada, seadust oli vaja kohtu otsuse jõustamiseks.

Armenia News – NEWS.am, 18.06.2016 „Canadian parliament legalizes euthanasia“. – <https://goo.gl/867xPx>

BBC News, 18.06.2016, „Canada's parliament passes assisted suicide bill“. – <https://goo.gl/7uYvxL>

KOSOVO. Kosovo poliitilisele kriisile pole lahendust leitud. Opositsioonis olevad rahvuslased, kes on vastu näiteks Montenegroga piirilepingu sõlmimisele, on eelmisest aastast saadik püüdnud pisargaasiga parlamendi tööd häirida ja korraldanud meelevaldusi parlamendihoone ees. Opositsioon väidab, et valitsus sunnib peale kokkulepet, millega Kosovo kaotab üle 8000 hektari maad.

Juunis lõpetas suurim opositsioonipartei Enesemääramisliikumine parlamendi boikoteerimise, kuid tema kaks liitlast otsustasid boikotti jätkata. Augustis, kui valitsus oli piirilepingu parlamenti saatnud, õhiti parlamendi juures lõhke-seadeldis ning opositsioon kasutas parlamendi istungisaalis jälle pisargaasi. Survele alludes võttis valitsus eelnõu tagasi, kuid lubas teemaga edasi tegeleda ning ka opositsioon on teatanud, et ei tee omalt poolt järeleandmisi.

AP-BNS, 09.06.2016, „Kosovo opositsioon lõpetas parlamendi-boikoti“;

AP-BNS, 05.08.2016, „Ründajad õhkisid lõhkekeha Kosovo parlamendi juures“;

AP-BNS, 10.08.2016, „Kosovo parlamendisaadik paiskas istungisaali pisargaasi“;

Balkan Insight, 21.09.2016, „Kosovo's Vetevendosje rallies supporters in Albania“. – <https://goo.gl/EbRiiv>

KREEKA. Mais võttis parlament vastu suurt vastuseisu põhjustanud pensioni- ja maksureformide paketi, et rahvusvaheliste kreditoride nõudmisel kärpida pensione ning tõsta makse. Sellele eelnes ametiühingute üldstreik, seiskus ühistransport, enamik raadio- ja telekanaleid jättis uudised edastamata, meelt avaldasid ka põllumehed. Ateenas pidi politsei kasutama vägivaldseks muutunud protestijate ohjeldamiseks pisargaasi. Seaduse poolt hääletas 300kohalises parlamendis 153 seadusandjat. Suurim opositsioonipartei Uus Demokraatia hääletas ootuspäraselt kokkuhoiumeetmete vastu. Paketiga kärbitakse kulusid 5,4 miljardi euro võrra, hinnanguliselt kaotavad 400 000 pensionäri 20–200 eurot kuus.

AFP-BNS, 06.05.2016, „Kreekas algas üldstreik pensioni- ja maksureformi üle“;

Kathimerini English Edition, 09.05.2016, „Pensions are cut for most Greeks“. – <https://goo.gl/o3dCCx>

Juulis võttis parlament 179 poolt-häälega vastu valimisseaduse muudatused, vastuhääli anti 86. Valimisea langetamine 17. eluaastale hakkab kehtima juba järgmistel üldvalimistel. Kasutusele võetakse proportsionaalne valimissüsteem,

kaotatakse säte, mille kohaselt valimised võitnud nimekiri sai parlamendis 50 lisakohta – kuid kuna seadus võeti vastu lihthäälteenamusega, jõustub muudatus alles ülejäärgmistel valimistel.

Kathimerini English Edition, 21.07.2016, „New electoral law approved by simple majority of MPs”. – <https://goo.gl/u6FO09>

AP-BNS, 22.07.2016, „Kreeka parlament toetas proportsionaalse valimissüsteemi kehtestamist”.

KUVEIT. Kuveidi kohus mõistis šiiidist parlamendiliikme Abdulhameed Dashti tagaselja Saudi Araabiale ja Bahreiniile äärmiselt solvavaks peetavate avalduste eest 14 aastaks ja kuueks kuuks vangi. 11 ja pool aastat sai ta Saudi Araabia ning kolm aastat Bahreini solvamise eest. Viimased kuud Suurbritannias rivil viibinud saadik mõistati süüdi ka Kuveidi diplomaatiliste suhete ohtuseadmise eest.

AFP-BNS, 27.07.2016, „Kuveidi kohus mõistis vangi Saudi Araabiat solvanud rahvaesindaja”;

Asharq Al-Awsat, 28.07.2016, „Kuwaiti MP Dashti faces jail, loss of parliamentary seat”. – <https://goo.gl/UmWmxg>

KÜPROS. Mais toimunud parlamendi-valimistel sai kõige suurema toetuse valitsev parempoolne partei Demokraatlik Liikumine (DISY), mis võitis 56-st kohast 18. Kommunistlik AKEL sai 16 kohta. Esimest korda jõudis parlamenti parem-äärmuslik ELAM kahe kohaga. Kokku sai parlamenti kaheksa parteid. Valimiste osalusprotsent oli rekordiliselt madal – 66,7 protsenti.

AFP-BNS, 22.05.2016, „Küprose üldvalimised andsid lõhestatud parlamenti”;

Inter-Parliamentary Union, „Cyprus”. – <https://goo.gl/XiE6rt>

LEEDU. Seim seadustas kohustusliku ajateenistuse alalise taastamise. Kaotati vahepeal sõjaväeteenistust asendanud kolmekuuline sõjaline algkoolitus. 2022. aastani on kavas teenistusse kutsuda igal aastal 19–26aastasi mehi. Kavas on ka suurendada kutselist sõjaväge. Leedu peatas ajateenistusse kutsumise 2008.

aastal, kuid taastas selle eelmisel aastal vastumeetmena Venemaa tegevusele Ukrainas, samuti sõjaväetüksuste täielikuks mehitamiseks ja reservi ettevalmistamiseks. Muudatused hakkavad kehtima 2016. aasta sügisest. Vastu võeti ka seadusemuudatused, millega anti vabatahtlikele riigikaitsetele luba hoida kodus poolautomaatrelvi ja padruneid. Muudatuse algatajad põhjendasid, et need on vajalikud riigi julgeoleku tagamiseks.

BNS, 16.06.2016, „Leedu Seim taastas alaliselt ajateenistuse”;

BNS, 16.06.2016, „Seim andis Leedu laskurite liidule ja vabatahtlikele loa relvi kodus hoida”;

Seimas of the Republic of Lithuania, 16.06.2016, „Seimas introduced permanent conscription”. – <https://goo.gl/sVxGoR>

Septembris võttis Seim muudatusteta uuesti vastu töökoodeksi, millele president Dalia Grybauskaitė juunis veto pani. Presidendi sõnul ei taga seadus töövõtjate õigusi. Veto tühistamise poolt oli 74 ja vastu 39 seimiliiget. Uus seadus lihtsustab oluliselt vallandamist ja vähendab koondamistasusid. Edaspidi on tööandjatel võimalik töötaja kiiresti ja konkreetse põhjuseta vallandada, koondamistasu on kuue kuu palk. Uus seadus suurendab ka maksimaalselt lubatud ületunnitööd seniselt 60-lt 180 tunnile aastas. Uus tööseadus jõustub järgmise aasta algul. Seadus on osa töösuhete reguleerivast ja pensionisüsteemi reformimiseks mõeldud uue sotsiaalmudeli seitsmest muudatuste paketist.

Seimas of the Republic of Lithuania, 21.06.2016, „Seimas adopted a new Labour Code”. – <https://goo.gl/3GDkjb>

Seimas of the Republic of Lithuania, 14.09.2016, „Seimas overrode the President's veto on the new Labour Code”. – <https://goo.gl/Sf3ny4>

Septembris võttis Seim teist korda vastu kehavälise viljastamise seaduse, millele president Dalia Grybauskaitė juulis veto pani, viidates, et see ei vasta tänapäeva ja eetilise meditsiini normidele. Seim arvestas presidendi muudatusettepanekuid, näiteks tühistati katoliku kiriku silmis heakskiidu pälvinud keeld, mis ei

lubanud kasutada viljatusraviks doonor-spermat ja -munarakke. Poolthääli anti 53 ja vastu 40 häält. Seaduse uus versioon näeb esimest korda ette kehavälise viljastamise riikliku rahastamise ning seadustab selleks embrüote külmutamise ja skriiningu geneetiliste rikete avastamiseks enne emakasse siirdamist.

AFP-BNS, 14.09.2016, „Leedu Seim kaotas piirangud kunstliku viljastamise seaduses“.

LÄTI. Aprillis võttis Seim hübriidsõja ohtude ennetamiseks vastu kriminaal-seadustiku täiendused. Nüüdsest karistatakse avaliku üleskutse eest tegutseda Läti riigi sõltumatuse, iseseisvuse, terviklikkuse, riigivõimu ja -korralduse vastu kuni viieaastase vangistusega, sama karistusmäära ülempiir kehtestati välisriigi või -organisatsiooni aitamise eest sellises tegevuses. Riigivastase tegevuse eest on ette nähtud kuni 8aastane, rühmaviisilise või jõu kasutamise korral aga 5–15aastane vanglakaristus.

Latvijas Republikas Saeima, 21.04.2016, „Saeima adopts new regulations on criminal liability for crimes against the state“. – <https://goo.gl/tr0xY5>

LETA/BNS, 21.04.2016, „Läti Seim kinnitas hübriidohtude kriminaalparagrahvid“.

Aprillis võttis Seim vastu poolteist aastat menetletud immigratsiooniseaduse muudatused, mis andsid valitsusele õiguse hinnata kolmandate riikide elanikele elamislubade andmise mõju riigi julgeolekule ja majandusarengule ning rakendada regionaalseid piiranguid kuni viieks aastaks. President Raimonds Vējonis otsustas seadusele veto panna, põhjendades, et seadus on hooletult koostatud ja sätted vastuoluliselt sõnastatud. Juunis võttis Seim seaduse muudetud kujul uuesti vastu, loobuti näiteks nõudest, mille kohaselt oleks välisinvestoritel ajutise elamisloa korduval taotlemisel tulnud maksta 5000 eurot.

LETA/ BNS, 21.04.2016, „Läti Seim kinnitas migratsiooni-seaduse muudatused“;

BNS/LETA, 29.04.2016, „Läti president ei jõustanud immi-gratsiooniseaduse muudatusi“;

Latvijas Republikas Saeima, 09.06.2016, „Saeima reconsiders and adopts amendments to Immigration Law on the reissue of residence permits to foreigners“. – <https://goo.gl/RKBWnR>

MAKEDOONIA. 2015. aastal puhkenud pealtkuulamisskandaali tõttu poliitilises kriisis olev riik on sel aastal juba kahel korral, aprillis ja juunis soovinud korraldada ennetähtaegseid valimisi, kuid opositsioon ja Euroopa Liit soovisid valimiste edasilükkamist. Opositsiooni hinnangul polnud tingimusi demokraatlike valimiste korraldamiseks, nt valimisnimekirja polnud korrektne. Kriisi süvenes veelgi, kui president Gjorge Ivanov soovis lõpetada poliitikutevastased kriminaalasjad ja anda armu 56-le eriprokuröri uurimise all olevale inimesele, sh endisele peaministrile Nikola Grujevskile. Armuandmine ei jõustunud, kuid põhjustas rahva protestid ning parlamendi opositsiooni proovis presidenti tagandada. Septembris kinnitas parlament ametisse ajutise valitsuse, valimised on kavas korraldada detsembris.

BNS, 02.05.2016, „Välisilm“: Makedoonia on sattunud sügavasse kriisi“;

AFP-BNS, 18.05.2016, „Makedoonia parlamendivalimised lükkuvad edasi“;

AP-BNS, 14.06.2016, „Makedoonia parlament arutab presidendi tagandamist“.

Mais võttis parlament vastu ravikanepit legaliseeriva seaduse. Ravimeid, mis sisaldavad vähem kui 0,2 protsenti tetrahüdrokannabinooli, võib nüüd arstiretsepti alusel apteekidest osta. Kanepil põhinevaid ravimeid võib kasutada ainult arsti järelevalve all. Igasugune muu kanepi tarvitamine on Makedoonias ebaseaduslik. Seni on meditsiinilisel otstarbel kanepi legaliseerinud 13 Euroopa Liidu riiki.

AFP-BNS, 13.06.2016, „Makedoonia legaliseeris meditsiiniliseks otstarbeks kanepi“.

POOLA. Ligikaudu 1000 Poola kohtunikku allkirjastasid septembris ühisavalduse, milles süüdistasid eelmise aasta lõpul ellu viidud Konstitutsioonikohtu reformi tõttu riigi täidesaatvat ja seadusandlikku võimu

kohtusüsteemi politiseerimises. Seaduse ja Õigluse Partei algatatud reformi on kritiseerinud ka Euroopa Komisjon, mis on ähvardanud Poolat sanktsioonidega. Juulis võtsid nii Seim (238 poolt- ja 173 vastuhäälega) kui ka Senat küll vastu seaduse, mis võimaldab Konstitutsiooni-kohtul taas tegutseda, kuid Konstitutsioonikohus kuulutas seaduse osaliselt põhiseadusele mittevastavaks.

AFP-BNS, 27.07.2016, „EK: Poolal on põhiseaduskohtu muudatuste tagasipööramiseks kolm kuud“;

Politico, 11.08.2016, „Poland's constitutional crisis depends after court verdict“. – <https://goo.gl/yy21z7>

AFP-BNS, 03.09.2016, „Poola kohtunikud süüdistavad valitsust kohtusüsteemi politiseerimises“.

PRANTSUSMAA. Juulis toetas parlament jälle eriolukorra pikendamist poole aasta võrra seoses 86 inimelu nõudnud veokirünnakuga Nice'is. Senatis hääletas eriolukorra pikendamise poolt 309 ja vastu 26 rahvaesindajat, Rahvusassamblees anti selle poolt 489 ja vastu 26 häält. Eriolukord annab politseile lisavolitused läbiotsimisteks ja kahtlustatavate koduaresti panemiseks.

AFP-BNS, 20.07.2016, „Prantsuse Rahvusassamblee toetas eriolukorra pikendamist“;

AFP-BNS, 20.07.2016, „Prantsuse parlament kiitis heaks eriolukorra pikendamise“.

Juulis võttis parlament vastu seadused tööturu reformimiseks, mis tõid kaasa kuudepikkused meelevaldused, märtsis puhkenud protestid kestsid juulini ning puhkesid uuesti septembris. Valitsevad sotsialistid on tööjõureformide küsimuses lõhenenud. Peaminister Manuel Valls kasutas kolm korda põhiseaduslikku meedet, mis võimaldas seadused ilma hääletuseta vastu võtta, kartuses, et ta parteikaaslased vastu hääletavad. Mais algatas opositsioon Rahvusassamblees seetõttu ka valitsuse umbusaldushääletuse, vaja oleks läinud 288 poolthäält, kuid anti 246. Valitsuse sõnul muudab reform jäiga tööturu paindlikumaks ja vähendab kümneprotsendilist tööpuudust, ametühingute hinnangul on reformipakett liigselt ettevõtete poole kaldu.

AFP-BNS, 12.05.2016, „Prantsuse valitsus tuli umbusaldushääletusest võitjana välja“;

AFP-BNS, 21.07.2016, „Prantsuse valitsuse tööjõureformid läbisid parlamendi“;

Global Legal Monitor, 14.10.2016, „France: controversial Labor Law reform adopted“. – <https://goo.gl/ehl2yz>

ROOTSI. Mais ratifitseeris Riksdag NATO võõrustamisleppe, mis sõlmiti 2014. aastal. Vasakpartei ettepanek lepingu ratifitseerimine edasi lükata sai 291 vastu- ja 21 poolthäält. Spiiker pidi protestivate pealtvaatajate tõttu kutsuma istungitesaali turvamehed. Leppes sätestatakse tingimused, mille alusel saab NATO luua baase ja tuua üksusi riiki rahu- ja kriisiajal.

STT-BNS, 25.05.2016, „Rootsi parlament ratifitseeris NATO võõrustamisleppe“;

Radio Sweden, 25.05.2016, „Big majority votes for Swedish-Nato agreement“. – <https://goo.gl/PJlqi7>

Juunis karmistas Riksdag asüüli andmise ja perekondade ühinemise korda. Uue korra kohaselt antakse osale asüüli taotlejaist, kes seni said automaatselt alalise elamisloa, edaspidi ajutine elamisluba. Samuti karmistatakse perekondade ühinemise tingimusi. Uue korra poolt oli 240 ja vastu 45 parlamendiliiget. Eelmisel aastal saabus Rootsi 163 000 asüüli taotlejat.

The Local, 20.07.2016, „Sweden's tough new residency laws begin“. – <https://goo.gl/wFtxWL>

SAKSAMAA. Juunis oli Bundestag peaaegu üksmeelne, tunnistades Esimese maailmasõja ajal toimunud armeenlaste tapmise genotsiidiks. Anti vaid üks vastuhäält. Liidukantsler Angela Merkel avaldas pärast hääletust lootust, et see ei mõjuta Türgi – Saksamaa suhteid negatiivselt. Türgi väljendas Bundestagi avalduse suhtes sügavat pettumust ning kutsus Saksa suursaadiku aru andma. Türgi päritolu parlamendiliikmed võeti politsei kaitse alla. Avaldust toetanud Türgi juurtega roheliste partei parlamendiesindaja Cem Özdemir rõhutas sõnavõtus, et ka Saksamaa on selles kuriteos kaudselt osaline, sest müüs Ottomani impeeriumile relvi ja saatis sõjaväelasi appi. Hääletus

avas ka arutelud Saksamaa poolt 1904.–1907. aastal ellu viidud Namiibia genotsiidi tunnistamise teemal.

Deutsche Welle, 02.06.2016, „Bundestag passes Armenia „genocide“ resolution unanimously, Turkey recalls ambassador“. – <https://goo.gl/ITvLta>

AFP-BNS, 12.06.2016, „Türgi päritolu Saksa parlamendiliikmed võeti politsei kaitse alla“;

Deutsche Welle, 13.07.2016, „Germany officially refers to Herero massacre as genocide“. – <https://goo.gl/tmziUa>

Juulis võttis Bundestag vastu seadusemuudatused, mis lihtsustavad seksuaalkuriteo korral kaebuse esitamist juhul, kui ohver on oma keeldumist verbaalselt väljendanud. Pärast hääletust tõusid parlamendiliikmed püsti ja plaksutasid. Septembris kinnitas seaduse ka Bundesrat. Seni nõuti ohvritelt tõendeid, et nad püüdsid ründajale füüsiliselt vastu hakata. Lisati ka grupiviisilise ahistamise kohta käivad paragrahvid. Muudatuste ajendiks said Kölni sündmused, kus linnaväljakule kogunenud naisi massiliselt ahistati. Seadusemuudatused lihtsustavad edaspidi ka seksuaalkurjategijatest välismaalaste väljasaatmist.

BBC News, 07.07.2016, „Germany rape law: „No means No“ law passed“. – <https://goo.gl/rba5qC>

Deutsche Welle, 23.09.2016, „German Bundesrat approves law broadening rape definition“. – <https://goo.gl/kdJB8i>

SERBIA. Aprillis toimunud ennetähtaegsed valimised võitis peaminister Aleksandar Vučići Serbia Progressiivse Partei juhitud valimisliit, mis sai 250-liikmelises parlamendis 131 kohta. Teiseks jäi Sotsialistliku Partei juhitud valimisliit 29 kohaga. Marurahvuslikul Serbia Radikaalsel Parteil on parlamendis 22 esindajat. 15 valimisjaoskonnas korraldati kordusvalimised. Algselt parlamendist üli- napilt välja jäänud paremäärmusliku Dveri ja Serbia Demokraatliku Partei valimisliit sai pärast kordusvalimisi 13 kohta. Dveri töötas vaidlustada Serbia püüdlused saada Euroopa Liidu liikmeks ning kavatseb edendada suhete tihendamist Venemaaga. Valimisaktiivsus oli 56,1 protsenti.

AFP-BNS, 29.04.2016, „Serbia paremäärmuslik koalitsioon pole valimistulemustega nõus“;

AP-BNS, 03.06.2016, „Serbia uus parlamendikoosseis pidas esimese istungi“;

Inter-Parliamentary Union, „Serbia“. – <https://goo.gl/tgEkQ4>

SOOME. Juunis võttis Eduskunta vastu välismaalaste seaduse muutmise seaduse ning karmistas sellega perekondade taasühendamist. Muudatused said 102 poolt- ja 67 vastuhäält. Edaspidi peab perekondade taasühendamisele heakskiidu saamiseks tõestama, et taotleja teenib piisavalt ühendatavate ülalpidamiseks. Näiteks kui perekonnas on kaks täiskasvanut ja kaks alaealist last, siis peab pere kuusissetulek olema umbes 2600 eurot.

STT-BNS, 22.06.2016, „Soome parlament karmistas perekondade taasühendamise nõudeid“;

Yle Uutiset, 22.06.2016, „Eduskunta hyväksyi ulkomaalaislain tiukennukset – SDP: hen loikannut Tolppanen äänesti vastaan“. – <https://goo.gl/rTWDI7>

SUURBRITANNIA. Nädal enne ELi liikmesuse referendumit tapeti valijatega kohtunud parlamendiliige Jo Cox, mis põhjustas vastasleeride kampaaniate peatamise enne rahvahääletust. 23. juunil toimunud referendum, millel otsustati EList lahkuda, annab parlamendile pikemaks ajaks lisatööd. Pärast referendumit kogus neli miljonit allkirja petitsioon, milles taotleti uue referendumiga korraldamist Euroopa Liidust lahkumise üle, kuid valitsus lubas toimunud hääletuse tulemust austada. Parlament tegeleb EList lahkumise protsessi iga aspekti kaalumise, arutatud on näiteks riigis asuvate ELi kodanike staatuse küsimust, julgeolekukoostööd, mõju briti põllumeestele jne. Lahkumisprotsess võtab eeldatavalt vähemalt kaks aastat aega.

AFP-BNS, 23.06.2016, „Briti parlamendiliikme arvatava tapja kohtuprotsess algab novembris“;

AFP-BNS, 09.07.2016, „Briti valitsus lükkas tagasi petitsiooni teiseks EL-i referendumiks“;

Parliament, 22.07.2016, „Scrutinising Brexit: the role of Parliament“. – <https://goo.gl/jvubzr>

Juulis langetas parlamendi alamkoda pärast kuus tundi kestnud debatti ülekaaluka hääletenamusega otsuse vahetada välja vananenud tuumarakettidega relvastatud allveelaevad. Selle poolt oli 472 ja vastu 117 liiget. Otsust toetas vaatamata partei juhi Jeremy Corbyni vastuseisule ka 138 leiboristi ehk üle 70 protsendi hääletusel osalenud Tööpartei liikmetest. Nelja Trident-tüüpi tuumarakettidega relvastatud Vanguard-klassi allveelaeva väljavahetamine nn Successor-klassi laevadega läheb maksma 31 miljardit naela. Neist esimene on kavas teenistusse võtta 2030. aastate algul.

Parliament, 18.07.2016, „MPs debate the UK's nuclear deterrent: 18 July 2016“. – <https://goo.gl/h9lSoU>

AFP-BNS, 19.07.2016, „Briti seadusandjad toetasid tuumaheidutuse kaasajastamist“.

TÜRGI. Mais võttis parlament vastu põhiseaduse muutmise seaduse, mis võimaldab rahvaesindajatelt saadikupuutumuse ära võtta ja nad parlamendist välja heita. Muudatuste varasemad komisjoniarutelud lõppesid paaril korral massikaklusega. Vastavalt seadusele saab nüüd kriminaalsüüdistuse saanud saadikud (mais oli neid erinevatest parteidest kokku 138) kohe kohtu alla anda. Seadus on peamiselt suunatud kurdimeelse Rahvademokraatliku Partei, mis on president Recep Tayyip Erdoğan'i sõnul keelustatud Kurdistani Töölispartei poliitiline tiib, liikmete vastu. Seaduseelnõu toetas 550kohalises parlamendis 376 seadusandjat, vastu oli 140. President allkirjastas seadusemuudatused juunis.

AFP-AP-BNS, 03.05.2016, „Türgi parlamendis puhkes taas massikaklus“;

AFP-BNS, 20.05.2016, „Türgi parlament võttis vastu saadikupuutumuse tühistamise seaduse“;

Al Jazeera, 29.05.2016, „What's behind Turkey's bill of immunity“. – <https://goo.gl/uwU0YC>

Juulis luhtus riigis sõjaväeline riigipöördekatse, mille käigus pommitati parlamendihoonet, lasti alla helikopter ja tapeti politseinikke. Parlamendihoonet piirati tankidega ümber ja hoonet tulistati.

President Recep Tayyip Erdoğan kuulutas riigis välja kolmekuulise eriolukorra, et tegeleda riigipöördekatse osalejate tabamisega, arutusel on surmanuhtluse taastamine.

AFP-BNS, 16.07.2016, „Türgi parlamendihoonet piirati tankidega ümber“;

AFP-BNS, 21.07.2016, „Türgis kuulutati kolmeks kuuks välja eriolukord“.

TÜRKMENISTAN. Septembris kiitis parlament üksmeelselt heaks põhiseadusemuudatused, mis muu hulgas pikendasid presidendi ametiaega viielt aastalt seitsmele ja tühistasid piirangu, mille kohaselt presidendikandidaat ei tohi olla vanem kui 70. Muudatused soosivad praegust riigipead, 59aastast autokraatlikku Gurbangulõ Berdõmuhamedovit.

STT-BNS, 14.09.2016, „Türkmenistan pikendas presidendi ametiaega“.

UKRAINA. Juunis muutis Ülemraada justiitsreformi elluviimiseks vajalikke põhiseaduse paragrahve. Muudatuste poolt anti 335 häält. Samal päeval võeti vastu veel kaks seadust, millega tahetakse suurendada kohtusüsteemi läbipaistvust ja võidelda korruptsiooniga. Reformi käigus asendatakse senine neljaastmeline kohtusüsteem kolmeastmelisega. Sätestati ka nõuded kohtunikule (näiteks ei tohi ta kuuluda parteisse, vanus peab jääma 30–65 aasta vahele jne).

UNIAN Information Agency, 02.06.2016, „Rada introduces justice-related amendments to Constitution“. – <https://goo.gl/tZOekh>

UNIAN Information Agency, 02.06.2016, „Rada adopts presidential law on judicial system, status of judges“. – <https://goo.gl/ZasWtt>

Juulis tõkestasid Batkivštšõna ja Radikaalse Partei fraktsiooni ning sõltumata saadikud ligipääsu Ülemraada kõnetoolile ja eestseisusele. Nõuti kodumaise gaasitoodangu suunamist elamumajanduse vajadusteks ning riigi juhtkonnale (sh presidendile Petro Porošenkole) kuuluvate maksuvabade ettevõtetega seonduva uurimist. Kuu varem hääletas Ülemraada

maha vastava uurimiskomisjoni loomise. Protestiaktsiooni lõpetasid Petro Porošenko Bloki ja Rahvarinde liikmed, kes leidsid, et sõdiva riigi parlamendi töö takistamine on kuritegu.

Interfax-BNS, 06.07.2016, „Radikaalid ja Batkivštšõna tõkestasid Ukraina Ülemraada töö“;

Interfax-BNS, 07.07.2016, „Saadikud: sõja ajal Ukraina ülemraada töö takistamine on kuritegu“.

UNGARI. Mais kiitis parlament heaks valitsuse ettepaneku panna referendumile Euroopa Liidu kava, millega jagatakse põgenikke ja varjupaigataotlejaid laiali kvootide alusel. Eelnõu poolt hääletas 136 ja vastu viis saadikut. Oktoobri algul toimunud referendumil toetas 98 protsenti osalejaist valitsuse otsust kvootidega mitte nõustuda, kuid osalejate vähesuse tõttu (ainult 40,4 protsenti) loeti referendum õigustühiseks.

AP-BNS, 10.05.2016, „Ungari parlament kiitis heaks põgenikereferendumi korraldamise“;

BBC News, 03.10.2016, „Hungary PM claims EU migrant quota referendum victory“. – <https://goo.gl/F3yUwa>

Juunis võttis parlament 153 poolthäälega vastu põhiseadusemuudatused, mis annavad valitsusele terroriohu korral lisavolitused, ent mitte sellises ulatuses, nagu soovis peaminister Viktor Orbán. Vastu hääletas 13 parlamendiliiget. Muudatused lubavad valitsusel kuulutada välja eriolukorra, kui seda toetab vähemalt kaks kolmandikku saadikutest. Eriolukord võimaldab valitsusel välja anda dekreete, peatada 15 päevaks mõne seaduse kehtivuse ja muuta teisi. Järgnevalt muudeti ka mitut teist valdkonnaga seotud seadust. Opositsiooniparteid ja inimõigusorganisatsioonid on kurtnud, et muudatused piiravad isikuvabadusi.

AFP-BNS, 07.06.2016, „Ungari parlament toetas valitsuse lisavolitusi terroriohu korral“;

The Budapest Times, 11.06.2016, „Constitution altered to face terror threat“. – <https://goo.gl/SgGH71>

VALGEVENE. Septembris toimusid parlamendivalimised. 110kohalisse Esindajatekotta pääsesid ka kaks

opositsiooni esindajat: Ühtse Kodanikupartei esindaja Anna Konopatskaja ja Valgevene Keeleühingu liige Jelena Anisim. Viimati oli opositsioon parlamendis esindatud 2008. aastal. Eelmisi valimisi opositsioon boikoteeris. Opositsiooni esindajate parlamenti lubamises nähakse Valgevene autoritaarse režiimi järeleandmist Läänele.

БДГ Деловая Газета, 12.09.2016, „Демократы в парламенте: Елена Анисим и Анна Конопацкая“. – <https://goo.gl/Yth6zG>

Interfax-AP-AFP-BNS, 12.09.2016, „Valgevene parlamenti pääses kaks opositsiooni esindajat“.

VENEMAA. Aprillis võttis Riigiduum vastu seaduse, mille eesmärk on Kaug-Itta elanikke juurde meelitada. Venemaa kodanikud võivad taotleda maa tasuta kasutusõigust Kaug-Idas, neile antakse viieks aastaks ühe hektari suurune maatükk, hiljem võib selle ka endale saada. Maad võib kasutada oma äranägemisel, kuid enne aasta möödumist tuleb võimudele teatada, milleks maad kasutatakse ja kolme aasta pärast uuesti aru anda. Kui maad ei kasutata, võetakse see ära.

РБК, 22.04.2016, „Госдума приняла закон о бесплатной раздаче земли на Дальнем Востоке“. – <https://goo.gl/8I42D1>

NEWSru.com, 02.05.2016, „Путин подписал закон о раздаче земли на Дальнем Востоке“. – <https://goo.gl/rjTYz>

The New York Times, 14.07.2016, „Russia looks to populate its Far East. Wimps need not apply“. – <https://goo.gl/3eQcCO>

Juunis tühistas Riigiduuma eksiilis elava Ilja Ponomarjovi mandaadi. Mais jõustas president Vladimir Putin seaduse, mille kohaselt võib parlamendiliikme fraktsioon või komisjon tema mandaadi tühistada juhul, kui saadik ei ole 30 või enama päeva jooksul oma ametiülesandeid täitnud. Ponomarjov oli ainus Riigiduum liige, kes hääletas 2014. aastal Krimmi poolsaare Venemaaga liitmise vastu. Ponomarjov, keda süüdistatakse 750 000 dollari riisumises, ei ole Venemaal viibinud kaks aastat. Ukraina andis Ponomarjovile ajutise elamisloa.

Interfax-BNS, 10.06.2016, „Vene Riigiduum heitis Ponomarjovi parlamendist välja“;

Interfax-BNS, 25.06.2016, „Duumast väljaheidatud Vene rahvasaadik sai Ukrainas elamisloa“.

Septembris toimunud 450kohalise Riigiduum valimistel sai Ühtne Venemaa 343 kohaga põhiseadusliku enamuse, järgnesid Kommunistlik Partei 42, Liberaaldemokraatlik Partei 39 ja Õiglane Venemaa 23 kohaga. Parlamenti pääsesid veel Rodina ja Kodanikeplatvorm kumbki ühe kohaga ning üks sõltumatu kandidaat. Spiikriks valiti avaistungil Vjatšeslav Volodin. Liberaalne opositsioonipartei Jabloko pälvis valimistel 1,9protsendilise toetuse ning ei pääsenud parlamenti. Jabloko esindajad märkisid, et esimest korda Venemaa lähiajaloo moodustati Riigiduum riigi elanikkonna selge vähemuse poolt. Valimisaktiivsus oli 47,9 protsenti. Euroopa Liit rõhutas, et Krimmis toimunud valimisi ei tunnustata.

Interfax-BNS, 20.09.2016, „EL ei tunnusta Vene riigiduum valimisi Krimmis“;

Interfax-BNS, 23.09.2016, „Jabloko ei pea Vene riigiduum valimisi legitiimseks“;

Interfax-BNS, 05.10.2016, „Vene Riigiduum valis Volodini uueks spiikriks“.

VENEZUELA. Rahvusassamblee, kus ülekaal on opositsiooni käes, on lubanud president Nicolás Maduro enne tema ametiaja lõppu 2019. aastal ametist kõrvaldada. Opositsioon süüdistab presidenti toidu- ja tarbekaupade nappuse, elektrikatkestuste, rüüstamiste ja rahutusteni viinud majanduskriisis ning kogub tagandamisreferendumi korraldamiseks allkirju. Presidendi toetajatest koosnev kõrgeim kohus takistab parlamendi tööd, näiteks süüdistas parlamenti lugupidamatuses kohtuvõimu suhtes, sest parlament vannutas ametisse kolm saadikut, kelle liikmesus peatati väidetava valimispettuse tõttu. Nende volituste peatamisega kadus aga ka opositsiooni kahekolmandikuline parlamendienamus. Septembris kuulutas ülemkohus samal põhjusel parlamendi seadused

õigustühisteks. Alates jaanuarist on ülemkohus blokeerinud enamiku Rahvusassamblees vastu võetud seadustest, näiteks amnestiaseaduse.

AFP-STT-BNS, 12.04.2016, „Venezuela ülemkohus nurjas opositsiooni kavandatud amnestiaseaduse“;

AFP-BNS, 02.08.2016, „Venezuela ülemkohus mõistis parlamendi süüdi lugupidamatuses“;

AFP-BNS, 10.08.2016, „Venezuela presidendi tagasikutsu- misreferendumit tänava ilmselt ei tule“;

AFP-BNS, 07.09.2016, „Venezuela ülemkohus kuulutas parlamendi seadused õigustühiseks“;

AFP-BNS, 23.09.2016, „Venezuela opositsioon lubas massiprotestide jätkumist“.